

De geest van religie

door Jan Willem Bakker

Inhoudsopgave

1. Inleiding. P. 2.

Wat is de geest van religie? Vijandschap tegen het kruis. Een vals beeld van God. Beïnvloeding varieert per persoon. De geest van religie past zich heel goed aan. Geesten van religie kunnen tegengesteld lijken. Atheïstische geesten van religie. Overzicht verdere inhoud van het artikel.

2. Valse godsdienstigheid en namaakvroomheid. P. 4.

Wetticisme. Uiterlijke vroomheid. Wettische geesten en andere demonen. Religieuze vormen en gebruiken als gewoonte. Geesten van formalisme. Formalisme is magie. Vroom humanisme. Geesten van dogmatisme. Geesten van traditionalisme. Godsdienstig misbruik van de bijbel. Religieuze geesten en ruzie. Geesten van vals oordeel en beschuldiging. Aanklacht en leugen. Geesten van vervolging en moord.

3. De poorten van valse godsdienstigheid. P. 9.

Trots en zelfrechtvaardigheid. Weerspanning en ongezeglijkheid. Angst, onzekerheid en onwetendheid

4. Imitaties van God de Vader. P.10.

Het belang van God als Vader. Geestelijke ondermijning van de rol van God de Vader. Verwerping en de leer van de uitverkiezing. De invloed van heidense oppergoden op het beeld van God de Vader. Onderdrukking van de rol van de Vader.

5. Imitaties van Christus. P.12.

Het mysterie van de vleeswording. Ontkenning dat Jezus God is. Ontkenning dat Christus mens is. Menselijke instrumenten van een namaak christus geest. Krachten en vruchten van valse profeten. Onbijbelse voorstellingen van Christus.

6. Imitaties van het werk van de Heilige Geest. P.13.

Leugen en verdraaiing. Geesten van veroordeling en valse zondebesef. Valse openbaring en profetie. Poorten van valse openbaring en profetie. Imitatie van de kracht van de Heilige Geest. Religieuze hekserij geesten in het gebed. Poorten van religieuze geesten van hekserij. Onderscheid van religieuze geesten van valse profetie en hekserij.

7. Bevrijding van de geest van religie. P.16.

Bekering van openingen. De bevrijding van valse godsdienstigheid. Bevrijding van valse profetie en charismatische hekserij. Waarom bevrijding van geesten van religie soms lastig is. Religieuze geesten en het voorgeslacht. Enkele tips over blijvende vrijheid. Geestelijke leiders en bevrijding.

8. Samenvatting en slotwoord. P. 18.

I. Inleiding

Wat is de geest van religie?

Een belangrijk instrument van de duivel om mensen te belemmeren in een levende relatie met de levende God is de geest van religie. De geest van religie biedt de mens een vervanging voor een relatie met God. Dat doet hij via het stimuleren van valse godsdienstigheid, maar ook door God en Zijn werk te imiteren. Op deze manier verblindt deze geest mensen zodat zij geen relatie in 'geest en waarheid' met Hem ontwikkelen. De werking van de geest van religie is goed zichtbaar in sekten en heidense godsdiensten. Maar de geest van religie is zeker zo actief binnen de christelijke gemeente. De geest van religie werkt binnen de gemeente van Christus zelfs subtieler dan daarbuiten. De duivel stuurt zijn knapste imitaties namelijk op mensen af die de Heer al enigszins kennen. Via deze imitaties probeert Hij onze relatie en leven met God te ondermijnen. Het is daarom zowel voor individuele christenen als voor de gemeente van Christus als geheel van het grootste belang om deze geest te onderscheiden, zodat wij ons er van kunnen bevrijden en er ons tegen kunnen wapenen.

Vijandschap tegen het kruis

De geest van religie heeft vooral een hekel aan het kruis van Christus. Deze geest probeert dan ook te voorkomen dat mensen vanuit de werkelijkheid van het kruis leven. Een goed voorbeeld hiervan zien wij al heel vroeg in de bijbel bij het offer van Kaïn. Genesis 4:3 toont dat Kaïn God probeerde te plezieren door Hem landbouwproducten te offeren die het resultaat waren van Kaïn's eigen inspanning. Hij probeerde zich dus bij God te rechtvaardigen via zijn eigen prestaties. Maar een dergelijk offer is voor God nooit aanvaardbaar. Zijn broer Abel had echter al een besef van het kruis van Christus. Genesis 4: 4 toont dat Abel begreep dat hij nooit en te nimmer zichzelf kon rechtvaardigen door een offer van eigen prestaties. Hij begreep dat alleen het offer van het leven van iets heel kostbaars en dierbaars, een mooi en eerstgeboren lam, voor God aanvaardbaar zou zijn. Het offer van dit mooie eerstgeboren lam was een profetische verwijzing naar de dood van Christus op het kruis. Christus was Gods eerstgeboren zoon die als een perfect lam geofferd werd.

Een vals beeld van God

Behalve het onderdrukken van het kruis van Christus probeert de geest van religie mensen ook een vals beeld van God te geven. Dit doet hij door God in diskrediet te brengen. Bij de verleiding van Eva door de slang zoals beschreven in Genesis 3: 1-5 zien wij al dat de duivel twijfel zaait over de goedheid van God. Hij strooit gif in Eva's gedachten door haar te laten denken dat God stiekem iets heel moois voor de mens heeft achtergehouden. Verder stelt hij dat Gods waarschuwing dat het eten van de boom van de kennis van goed en kwaad tot de dood leidt, een leugen is. Tot op vandaag de dag komen vele gelovigen niet echt tot hun bestemming omdat de duivel een onjuist beeld van God in hun gedachten heeft gezaaid.

Tevens lezen wij in de bijbel dat de duivel komt als een engel van het licht (2 Kor. 11:14). De geest van religie misleidt mensen dus ook door God Zelf te imiteren, en zo van Hem af te trekken.

Beïnvloeding varieert per persoon

Net als bij andere demonische geesten kan de mate waarin de geest van religie mensen beïnvloedt van persoon tot persoon verschillen. Sommige mensen zijn als het ware geheel door een geest van religie beheerst, andere in mindere mate. Maar de geest van religie kan ook levende christenen op een subtiele en ongemerkte manier beïnvloeden. Zij dienen dan nog steeds de Heer, maar de invloed van de geest van religie belemmert hen toch om geheel door te breken in Gods bestemming met hun leven. In de evangeliën waarschuwt Jezus voor de ‘zuurdesem’ van de Farizeëen en Sadduceëen. De term zuurdesem slaat hier op hun onderwijs dat geïnspireerd is door een geest van religie en huichelarij (o.a. Mattheus 16:11,12; Marcus 8:15; Lukas 12:1). Verder zegt Paulus in 1 Cor. 5:6 en Galaten 5:9 dat ‘al een beetje zuurdesem het hele deeg zuur maakt’. In het gedeelte van Galaten duidt hij hierbij in het bijzonder op de invloed van een geest van religie. Dit betekent dat wij ons zelfs niet maar een klein beetje door een geest van religie moeten laten beïnvloeden. Zelfs een lichte invloed van deze geest heeft al een verwoestend effect op ons leven met God.

De geest van religie past zich heel goed aan

De geest van religie is uiterst flexibel en veranderlijk, en past zich bijzonder goed aan haar omgeving aan. Een bekende vergelijking is die tussen deze geest en een kameleon. Net als een kameleon neemt een geest van religie de huidskleur van zijn omgeving over. Deze geest is in feite dan ook de baas over een heel groot aantal zeer verscheiden religieuze ‘hulpgeesten’. Je hebt hindoeïstische geesten van religie, islamitische, maar ook vele religieuze geesten met een christelijke ‘huidskleur’. Er zijn katholieke geesten van religie, maar ook vele geesten met een protestantse dekmantel. Ook charismatische christenen kunnen beïnvloed worden door religieuze geesten. In zulke gevallen hebben dergelijke geesten een charismatische huidskleur aangenomen.

Geesten van religie kunnen tegengesteld lijken

Omdat een geest van religie zich zo goed aan de omgeving kan aanpassen, kunnen geesten van religie soms geheel tegengesteld lijken. Zo zijn geesten van religieus fanatisme zeer bekend. Hierin worden bepaalde opvattingen of prakrijken als absoluut gezien en is er totaal geen openheid voor nieuwe of afwijkende inzichten. Mensen met nieuwe of afwijkende inzichten worden vervolgd, en zelfs gedood. De kerkelijke inquisitie en de vervolging van de gemeente van Christus door de geestelijke leiders in de tijd van de apostelen zijn hier sterke voorbeelden van. Een recent voorbeeld is uiteraard het moslim terrorisme.

Er zijn echter ook geesten van religie die juist niet fanatiek zijn. In Handelingen 17:22 zegt Paulus dat de Atheners zeer godsdienstige mensen waren. Ondanks hun godsdienstigheid waren de Atheners juist het tegendeel van fanatieke scherpslijpers. Zij waren heel sceptisch, relativistisch, en voortdurend op zoek naar nieuwe inzichten.

Atheïstische geesten van religie

De geest van religie kan zich zelfs uiten in bewegingen die niet op religie lijken gebaseerd of zelfs alle religie afwijzen. Ook al geloven de aanhangers van zulke bewegingen niet in een god of goden, toch houden zij op dezelfde fanatieke en dogmatische manier aan hun opvattingen en gedragscodes vast als religieuze fanatici. Oude communisten bijvoorbeeld waren soms nog dogmatischer zijn dan vele religieuze fanatici, en nog agressiever in het vervolgen van andersdenkenden. Ook bij de milieubeweging zie je vergelijkbare verschijnselen. De moordenaar van Pim Fortuijn werd door een dergelijke geest gedreven. Er zijn dus met andere woorden zelfs atheïstische geesten van religie!

Overzicht verdere inhoud van het artikel

In dit artikel zal ik op de geest van religie ingaan. Ik zal belangrijke kenmerken van deze geest bespreken en de manieren waarop deze werkt. Ook zal ik ingaan op de manieren waarop deze geest toegang krijgt tot ons persoonlijke leven of in onze gemeenten en bedieningen. Tevens zal ik diverse concrete vormen van deze geest bespreken waar Nederlandse christenen mee te maken kunnen krijgen. Tot slot zal ik enkele suggesties geven over hoe wij van deze geest los kunnen komen.

II. Valse godsdienstigheid en namaakvroomheid

Wetticisme

Hoewel de geest van religie dus zelf heel flexibel is, inspireren geesten van religie mensen desondanks vaak tot een uiterst strenge en inflexibele godsdienstigheid. Deze strengheid en inflexibiliteit zijn sterk merkbaar in het wetticisme. Een wettische geest inspireert de mens tot de strikte naleving van een uitgebreid systeem van voorschriften en uiterlijke gedragsregels; van geboden en verboden. Een bekend voorbeeld is de Farizeïsche joden uit de bijbelse tijden die probeerden rechtvaardig te worden voor God door het strikt volgen van hun uitleg van de Mozaïsche wet. Op dezelfde manier hopen sommige christenen, die twijfelen aan hun redding, door het volgen van regels door God geaccepteerd te worden.

Uiterlijke vroomheid

Onder evangelische en charismatische christenen is echter een andere vorm van een wettische religieuze geest invloedrijk. Deze vorm stelt niet vanuit dat de mens zich door goede werken voor God moet rechtvaardigen. Deze godsdienstige groeperingen aanvaarden doorgaans wel dat alleen het offer van Jezus de bron van redding is. Maar deze vorm van wetticisme legt een sterke nadruk op allerlei uiterlijke regels die gelden als bewijs van een heilig leven dat bij een echte christen past. Deze vorm van wetticisme vormt een strak keurslijf dat in de praktijk net zo fanatiek en verstikkend werkt als het orthodoxe jodendom in de tijd van Jezus en de vroege apostelen. Wie zich niet aan zulk strak keurslijf houdt wordt uitgestoten of in ieder geval kritisch of meewarig benaderd.

Dergelijk wetticisme werkt sterk ontmoedigend op mensen die ‘buiten de boot’ vallen. Menigeen die in een dergelijke achtergrond is opgegroeid heeft zich bitter van het evangelie afgekeerd. Dergelijk wettisch gedrag komt in alle vormen van protestantisme voor, van ‘traditioneel’ tot modern charismatisch. Uiteraard dient een gelovige met de zonde te breken. Maar leven op een manier die God een plezier doet kan alleen als wij de Heilige Geest het heft in onze levens in handen geven. Het volgen van allerlei regels, die doorgaans ook nog eens door mensen zelf bedacht zijn, leidt alleen maar tot frustratie, dorheid, en doodsheid.

Wettische geesten en andere demonen

Wettische godsdienst is ook gekoppeld aan geesten van zwaarmoedigheid, dood en rouw. Sommige wettische kringen veroordelen blijmoedigheid en geestelijke lichtvoetigheid zelfs als geestelijke oppervlakkigheid. In hun ogen zijn een neerdrukkend zondebesef en voortdurende zelfveroordeling tekenen van geestelijke volwassenheid. Dit soort wettische geestelijkheid is eigenlijk de ‘geest van zwaarte’ waar Jezus ons volgens Jesaja 61:3 van wil bevrijden (de NBG vertaalt ‘geest van zwaarte’ met ‘een kwijnende geest’; de NBV met ‘verslagenheid’). Het is niet verwonderlijk dat in deze kringen zwarte kleren populair zijn voor de kerkdiensten. In wezen symboliseren deze zwarte kleren het rouwgewaad waar volgens Jesaja 61:3 Christus ons ook van wil bevrijden.

Wetticisme is gekoppeld aan geesten van aanklacht en veroordeling. De duivel is niet voor niets de ‘aanklager van de broeders’ (Openbaring 12:12). Velen die onder een wettisch juk leven hebben het idee dat zij het nooit goed genoeg doen of nooit genoeg zijn. Dit ondermijnt de vreugde en geloof en het leven, en kan tot wanhoop en neuroses leiden. Maar er zijn ook wettische mensen die juist menen wel goed te scoren op het gebied van wettische, godsdienstige eisen. Zij zijn net als de Farizeeën ten tijde van Jezus trots en zelfgenoegzaam. Ook kunnen mensen trots ontlenen aan een bepaalde radicale leefwijze op het gebied van vasten, bidden en andere activiteiten die persoonlijke offers vragen. Op zich kunnen dergelijke activiteiten uiterst nuttig en zelfs belangrijk zijn. Maar als de motieven onzuiver zijn wordt ook in zulk geval een poort geopend voor een wettische geest.

Religieuze vormen en gebruiken als gewoonte

Behalve fanatieke vormen van wetticisme zijn er ook religieuze geesten die mensen inspireren tot een uiterlijke godsdienstigheid vanuit gewoonte. Mensen kunnen een aantal godsdienstige praktijken volgen en er opvattingen op na houden omdat dit nu eenmaal de gewoonte is in hun groep of cultuur. Dergelijke mensen vindt men in allerlei godsdiensten, waaronder ook in het christendom. De godsdienstige vormen zijn er wel, maar een echt levend geloof in God en een persoonlijke toewijding aan Hem ontbreken. In hun hart zijn zij eigenlijk heel onverschillig. Ook zijn er mensen die geheel naar eigen goeddunken hun leven leiden, maar aan enkele godsdienstige vormen of praktijken vasthouden die hun niet teveel moeite kosten. Zij hebben geen diep en levend geloof, maar doen nog wat godsdienstigs als een soort verzekering voor het geval God toch bestaat. Een sterke nadruk op uiterlijke godsdienstigheid kan verder heel goed samengaan met een corrupt hart, zondige levenswijze en rebellie. Paulus waarschuwt tegen de invloed van een dergelijke geest van schijnvrome religie in 2 Tim. 3:1-5.

Ook in evangelische en charismatische kringen bestaan er mensen die wel bereid zijn om aan een aantal godsdienstige activiteiten mee te doen, maar die toch geen levend geloof in of persoonlijke toewijding aan de Heer hebben. Zij voldoen aan een aantal godsdienstige verplichtingen waardoor zij hun familie of de gemeenteleiding tevreden houden, maar leven hun eigen leven nog steeds volgens eigen inzichten en vanuit eigen kracht. Religieuze geesten vinden uiterlijke godsdienstigheid totaal geen bedreiging, maar zullen alles in het werk stellen om mensen van een levend geloof en echte toewijding aan de Heer af te houden.

Geesten van formalisme

Er is een ander type religieuze geesten dat zeer fanatiek op uiterlijkheden is gericht. Dit type religieuze geesten stelt gedetailleerde standaard-eisen aan de vorm en volgorde van godsdienstige handelingen en vormen, zoals standaardgebeden, liederen, de exacte liturgie, kleding, en andere uiterlijkheden. Voor mensen die door een dergelijke geest worden geïnspireerd is een kerkdienst alleen een echte kerkdienst als het vaste onderdelen heeft die in een vaste volgorde plaatsvinden. Er is een grote nadruk op orde en kerkrechtelijke regels, die vrijwel geen ruimte laten voor spontaniteit en variatie. De dienst moet verder geleid worden door een ‘echte’ dominee voorganger of priester, gekleed in speciale ambtelijke kledij. Anders kan er in hun opvatting van een dienst nooit een echte zegen uitgaan. Een ‘echte’ dominee, priester of voorganger, is iemand met een voorgeschreven opleiding, aanspreektitel en met een formele inwijding. De priester of voorganger dient als een soort tussenpersoon tussen God en mensen. Je zou dit type religieuze geest kunnen aanduiden met de term ‘formalistische geest’.

Formalisme is magie

Formalisme is in feite een vorm van magie. Het is gebaseerd op de bewuste of onbewuste gedachte dat geestelijke zegen vanzelf komt wanneer men de juiste uiterlijke vormen of geestelijke procedures in acht neemt. De traditionele katholieke mis is hier een goed voorbeeld van. In de traditionele visie komt het leven van Christus alleen via de eucharistie vrij als deze wordt toegediend door een ‘echte’ priester, volgens vaste voorschriften. Geesten van formalisme hebben echter ook op vele protestanten een sterke invloed.

Mensen die door geesten van formalisme worden beïnvloed vrezen bewust of onbewust dat er een vloek volgt als men bepaalde ‘verplichte’ uiterlijke vormen of procedures niet volgt. Om die reden zijn mensen die door dit type geest wordt beïnvloed vaak heel krampachtig in hun houding en kunnen zij heel heftig reageren op mensen die van deze vormen of procedures afwijken. In Mattheus 6 vers 7 waarschuwt Jezus tegen dit formalisme en noemt dit heidens. Hij zegt letterlijk dat christenen niet moeten bidden als de heidenen die proberen door ijdele herhalingen verhoord te worden (de NBV vertaalt dit met ‘eindeloos voortprevelen’). Jezus doelt hier op een houding waarin mensen denken dat het voortdurende herhalen van bepaalde standaardgebeden automatisch tot gebedsverhoring leidt.

Vroom humanisme

Een andere groep religieuze geesten stimuleert allerlei verstandelijke redeneringen over het volgen van God, maar verblindt tegelijkertijd het verstand voor de verlichting door de Heilige Geest. Uiteraard dienen wij ook in de dienst aan de Heer ons verstand te gebruiken. Maar deze geesten verleiden ons ertoe om het menselijke verstand te gebruiken als de uiteindelijke bron van inzicht in Gods waarheid. Dergelijke geesten zijn onder meer werkzaam in het katholicisme en het liberale protestantisme. Maar deze geesten zijn ook werkzaam onder vrome protestanten die oprecht proberen Gods waarheid te verstaan en Hem te volgen. Je zou hier de term ‘vroom humanisme’ of ‘vroom rationalisme’ voor kunnen gebruiken.

Academisch gevormde mensen zijn vatbaar voor zulk ‘vroom rationalisme’, en zeker theologen. Maar deze houding van ‘vroom rationalisme’ is ook te vinden onder mensen zonder academische scholing. Dit ‘vrome humanisme’ wordt nog eens versterkt door de invloed van de klassieke Griekse filosofie op het westerse christendom. Het gevolg hiervan is dat vele godsdienstige opvattingen, ook onder orthodoxe protestanten, slechts menselijke inzichten zijn die in een christelijk jasje zijn verpakt.

Een spectaculair voorbeeld van dit vrome rationalisme of humanisme is de demonische aanval op Petrus, waardoor hij even spreekbuis werd van de duivel (Matteüs 16:21-23). Wat Petrus zei was heel goed bedoeld, maar hij meende beter te weten wat goed voor Jezus was dan God Zelf. Jezus onderscheidde de werking van een satanische geest in de woorden van Petrus. Deze geest klonk vroom maar ging uit van puur menselijke redeneringen, en niet van de wil en het begrip van God.

Geesten van dogmatisme

Een vorm van de geest van religie die met ‘vroom rationalisme’ samenhangt is dogmatisme. Er bestaan zeker absolute kernwaarheden die elke christen dient te onderschrijven, zoals het kruis, de opstanding, de wederkomst, etc. Maar er zijn ook een aantal onderdelen van Gods waarden en waarheid die ieder van ons maar gedeeltelijk begrijpen. Ook is ons inzicht in Gods deze waarden en waarheid altijd door menselijke factoren vertekend. Dat is op zich niet erg, zolang wij de beperkingen van ons eigen begrip van God en Zijn waarheid eerlijk onderkennen. Er is altijd een mate van onderscheid tussen de absolute waarheden van God en vele van onze interpretaties. Gods waarheid is absoluut, maar ons eigen begrip hiervan niet. Wij moeten daarom altijd bereid zijn om onder de inspiratie van de Heilige Geest onze

eerdere interpretaties van Gods woord te laten corrigeren.

Dogmatisme stelt echter de eigen interpretaties van Gods waarheden en waarheid vrijwel gelijk aan die waarheid en waarden zelf. Dogmatische personen kunnen hun standpunten niet relativiseren en staan dan ook niet open voor correcties van hun interpretaties. Zij kunnen immers het verschil tussen Gods waarheid en waarheden enerzijds en hun interpretaties anderzijds niet onderscheiden.

Geesten van traditionalisme

Traditionalisme is een veel voorkomende variant van dogmatisme. Een kerkelijke traditie is een serie menselijke interpretaties van Gods waarheden en voorschriften. Deze worden via ons voorgeslacht of via een opeenvolging van kerkelijke leiders aan het nageslacht doorgegeven. In het geval van traditionalisme worden de overgeleverde interpretaties en regels uit de gemeente of het voorgeslacht min of meer aan de waarheden van God gelijk gesteld. Elke nieuwe of afwijkende interpretatie wordt als ketterij vervolgd. Een bijbels voorbeeld zijn de joodse geestelijke leiders ten tijde van Jezus. Zij konden geen onderscheid maken tussen de wet van Mozes enerzijds, en hun interpretatie van die wet volgens hun traditie anderzijds. Dit is wat Jezus bedoelde toen Hij in Mattheüs 23:2 zei dat de schriftgeleerden en Farizeeën op de stoel van Mozes waren gaan zitten.

Op vergelijkbare manier kunnen hedendaagse christenen op de stoel van de bijbelschrijvers gaan zitten door hun eigen interpretatie van de bijbel te verwarren met de bijbel zelf. Door de gehele kerkgeschiedenis heen is dit helaas wel veel gebeurd, tot op de huidige dag toe. De leer van de katholieke kerk is hier onder meer een voorbeeld van, maar protestanten hebben soortgelijke fouten gemaakt. In de calvinistische kerkelijke achtergrond, bijvoorbeeld, waar ik zelf vandaan kom zagen vele brave gereformeerden feitelijk geen verschil tussen wat de bijbel zegt en wat de belijdenisgeschriften zeggen. Niet-reformatorische kringen kunnen echter net zo dogmatisch zijn over hun eigen traditionele opvattingen en bijbelinterpretaties. Het valt mij bijvoorbeeld op dat sommige charismatische gelovigen sterk vasthouden aan bepaalde interpretaties over de eindtijd, en vooral van de opname van de gemeente. Hierdoor staan zij totaal niet open voor profetische inzichten die deze interpretaties ter discussie stellen. De vraag is natuurlijk dan of er iets mis is met deze profetische inzichten of met de oude interpretaties over de eindtijd.

Godsdienstig misbruik van de bijbel

Mensen die door geesten van vroom humanisme, dogmatisme en traditionalisme worden geïnspireerd, beroepen zich veelal wel op de bijbel. Velen van hen claimen zelfs dat zij zich alleen maar door de bijbel laten leiden en door niet anders. Daarom zijn zij ook zeer wantrouwig tegenover nieuwe profetie, ondanks het feit dat de bijbel zelf zegt dat wij de profetieën die de Heilige Geest ons in geeft, niet moeten verachten (1 Thess. 5:20). Vanwege de invloed van religieuze geesten geven deze mensen de Heilige Geest in de praktijk echter niet de ruimte om hen duidelijk te maken wat God in de bijbel precies bedoelt. In Johannes 16: 13 staat dat de Heilige Geest de Geest der waarheid is, die ons in alle waarheid leidt. Als de Heilige Geest niet de ruimte krijgt om ons te leiden in ons begrip van de bijbel, dan zullen wij de bijbel volgens onze eigen inzichten en tradities gaan uitleggen. Dan missen wij wat God echt in de bijbel wil zeggen, wat ook de bedoeling van de religieuze geesten is.

Dit was ook het probleem van de Farizeeën ten tijde van Jezus. Zij bestudeerden het Oude Testament heel ijverig en nauwkeurig. Maar zij stonden niet echt open voor het de verlichting van de Heilige Geest. Door de invloed van religieuze geesten lazen zij de bijbelse Schriften door de bril van hun tradities. Daardoor begrepen zij niet dat de oudtestamentische profetieën over Jezus spraken, en verwierpen zij Hem (Johannes 5:39,40).

Religieuze geesten en ruzie

De kenmerken van de geest van religie die wij in protestantse versies vinden, en in sommige katholieke en orthodoxe, is duidelijk terug te zien in het jodendom van de tijd van Jezus en de apostelen. Traditionalisme, dogmatisme, biblicisme, en het weerstaan van de Heilige Geest zijn hiervan voorbeelden. In de bijbelse beschrijving van deze versies van het toenmalige jodendom vinden wij ook andere kenmerken van de geest van religie die wij in het christendom terugvinden. Om te beginnen zien wij dat mensen met een religieuze geest altijd twistgesprekken voerden. Een geest van religie probeert de waarheid te weerstaan door telkens maar weer vrome tegenwerpingen te bedenken. Een geest van religie is dus ook een geest van vrome weerspanning. Een geest van religie probeert gelovigen ook te verleiden om via vrome vragen en argumenten gelovigen in eindeloze debatten te trekken. Deze debatten leiden vrijwel altijd tot niets, en leveren alleen maar verlies van tijd en energie op, en veroorzaken een hoop ergernis. Paulus doelt hierop wanneer hij in 2 Timotheus 2: 24 zegt dat een 'dienaar van de Heer' geen ruzie moet maken.

Het twistzieke karakter van de geest van religie uit zich ook in kerkscheuringen. Die scheuringen zijn in vele gevallen het uitvloeisel van strijd over verschillen van leerstellingen en regels die aan buitenstaanders doorgaans moeilijk vallen uit te leggen. Trots, een geloof in het eigen absolute gelijk en zelfverheffing, waarbij de één zich belangrijker vindt dan de ander, spelen meestal ook een belangrijke rol. Kerkscheuringen zijn in de Nederlandse kerkgeschiedenis een ware plaag, niet alleen in reformatorische kerken, maar ook in pinksterkerken en charismatische kringen.

Geesten van vals oordeel en beschuldiging

De geest van religie is geïnspireerd door de duivel, de aanklager. Een geest van religie heeft dan ook altijd de neiging dienaren van de Heer te beschuldigen en te veroordelen. In twistgesprekken bijvoorbeeld, hebben de woorden van religieuze mensen veelal het karakter van een aanklacht. Zij zetten de ander daarmee als het waren in de beklagdenbank en dwingen hem zich te verdedigen. En als de ander dan met een goed argument komt ter eigen verdediging, dan dwingen zij hem meteen weer in de beklagdenbank met een volgende opmerking. Ook verleidt de geest van religie mensen om via brieven, artikelen, roddelcampagnes en andere communicatiewegen andere gelovigen aan te klagen en te veroordelen. Degenen die zich hieraan schuldig maken treden daarbij op als aanklager en rechter tegelijk.

In dit soort geestelijke namaak rechtszaken wordt ook vaak sterk op de persoon gespeeld, en de persoon in kwestie als een 'gevaar' of ketter neergesabeld, en tegen hem 'gewaarschuwd'. De bijbel waarschuwt ons echter met klem tegen dergelijk beschuldigend gedrag (Jacobus 4:11,12). Wie zich aan dergelijk gedrag schuldig maakt, gedraagt zich namelijk als rechter over de gelovigen. De rol van rechter is echter alleen voorbehouden aan de Heer Zelf, die als enige alle kanten van een zaak kent, inclusief alle schuilhoeken van ieder hart (1 Kor. 4:11,12).

Aanklacht en leugen

Een aanklagende geest is ook gekoppeld aan een leugengeest. De aanklagers geven de opvattingen en praktijken van hen die zij beschuldigen zelden goed weer. Zij overdrijven of verdraaien meningen of gebeurtenissen, citeren standpunten geheel uit hun verband, of schrijven mensen opvattingen toe die zij niet hebben of die zelfs geheel ingaan tegen wat die mensen zelf gezegd of geschreven hebben. Ook charismatische media maken zich aan dergelijke praktijken regelmatig schuldig. De tien geboden stellen echter al dat de Heer niet

wil dat wij een vals getuigenis tegen of over onze naaste uitspreken (Exodus 20:16). Hierbij wordt geen verschil gemaakt tussen een vals getuigenis over een ander die wij bewust maken en een vals getuigenis die wij onbewust maken.

Jezus verwijst naar deze aanklagende leugengeest toen Hij zei: Gelukkig (of zalig, gezegend) zijn jullie wanneer men u ‘smaadt, vervolgt en liegende allerlei kwaad van u spreekt omwille van Mij’ (Matteüs 5:11 NBG). Uit het verband van Jezus’ woorden blijkt dat Hij vooral doelt op de smaad en laster van mensen die beheerst worden door religieuze geesten. Omgekeerd kunnen wij ervan uitgaan dat wij dus niet zalig of gezegend zijn wanneer wij ons zelf aan dergelijke smaad en laster schuldig maken. Dit betekent uiteraard niet dat het verboden is om andere christenen te corrigeren. Hiervoor zijn echter duidelijk bijbelse richtlijnen. Het is heel belangrijk om vrij te blijven van een beschuldigende leugengeest, zowel in ons eigen spreken als in het luisteren naar de kritiek van anderen.

Geesten van vervolging en moord

De geest van aanklacht en veroordeling is feitelijk een geest van inquisitie die gelovigen als kettters veroordeelt en straft. In de Nederlandse protestantse variant bestaat die straf doorgaans uit karaktermoord en het hinderen van de bedieningen door deze in diskrediet te brengen. Ook worden gelovigen ontmoedigd of zelfs verboden van de bekritiseerde bediening gebruik te maken. In het verleden zijn er ook mensen ten gevolge van een inquisitie geest ontslagen of verbannen, en hun bezittingen verbeurt verklaard. Die geest van inquisitie kan zich ook uiten in intimidatie, mishandeling en uiteindelijk moord. Berucht is de inquisitie tijdens de middeleeuwen en renaissance waarbij talrijke protestanten werden veroordeeld en vermoord door katholieke rechtbanken. Een dergelijke inquisitie kan ontaarden in grootscheepse vervolging, zoals in de tijd van de nieuwtestamentische kerk na de dood van Stefanus.

Een geest van religie kan bijzonder boos en beledigd zijn. Deze kan uitmonden in een vijandige houding en zelfs resulteren in moord, zoals wij al zien in de moord van Abel door Kaïn (Genesis 4:8). Intense boosheid die resulteert in moord zien wij ook bij de dood van Stefanus. De religieuze mensen die Stefanus aanhoorden ‘knarsten hun tanden van woede’, en stenigden Stefanus vervolgens (Handelingen 7:54 e.v.).

III. De poorten van geesten van valse godsdienstigheid

Trots en zelfrechtvaardigheid

Een dominante poort is religieuze trots. Een belangrijke religieuze vorm van trots is zelfrechtvaardigheid. Dit is de trots die Kaïn kenmerkte. Diep in zijn hart wil de zelfrechtvaardige mens niet erkennen dat al zijn religieuze inspanningen nutteloos zijn. Hij kan niet aanvaarden dat hij geheel afhankelijk is van het offer van Christus, en dat hij zijn oude mens geheel moet afleggen.

Maar er zijn ook andere vormen van trots die een opening vormen voor de geest van religie. Voorbeelden zijn op de persoonlijke religieuze status of de religieuze status van de groep waartoe iemand behoort. De apostel Paulus had hier voor zijn bekering last van. Het is mij echter opgevallen dat sommige charismatische kerken ook zulke trots hebben. Soms gedragen zij zich alsof zij een speciaal door de Heer verkoren instrument zijn van een komende opwekking, die boven andere gemeenten verheven zijn. Trots die gebaseerd is op de eigen religieuze prestaties of begaafdheid is een ander voorbeeld.

Weerspannigheid en ongezeglijkheid

De mens die gekenmerkt wordt door zelfrechtvaardigheid staat niet echt open voor Gods openbaring van de eigen fouten en zonden. Wel zal hij soms religieuze klaagzangen over de eigen zondigheid in de mond nemen of zonden belijden die niet echt de kern van het probleem vormen. Hij zal ook de verantwoordelijkheid voor zijn eigen fouten niet echt onder ogen zien, maar de schuld van problemen altijd bij anderen leggen, of dit nu de wereld, andere gelovigen, de duivel, of de omstandigheden zijn. Geestelijke trots en zelfrechtvaardigheid zijn dan ook gekoppeld aan een geest van weerspannigheid en ongezeglijkheid. Mensen met een dergelijke geest laten zich niet corrigeren. Zulke ongezeglijkheid opent de poort verder voor geesten van religie.

Angst, onzekerheid en onwetendheid

Een andere poort voor religieuze geesten is angst voor chaos en geestelijke onzekerheid. Vele gelovigen durven God niet echt te vertrouwen. Zij twijfelen diep in hun hart of Hij wel in staat en bereid is om hen met vaste hand door alle chaos en onzekerheid te leiden. Daarom nemen zij hun toevlucht tot namaak zekerheden waar zij met passie aan vasthouden. Met deze zekerheden proberen zij deze chaos en onzekerheid te bezweren, en bestrijden alles en iedereen die een uitdaging voor deze zekerheden vormt. Deze valse zekerheden kunnen bestaan uit oude en vertrouwde religieuze vormen, duidelijke en begrijpelijke regels en uit het blind gehoorzamen van godsdienstige leiders. In het geval van geestelijke leiders kan angst voor het verliezen van de eigen posities bij verandering ook een poort voor een geest van religie openen.

Een geest van religie komt ook voort uit geestelijke gemakzucht en gewoonte. In dat geval volgt men bepaalde godsdienstige praktijken en gebruiken om zo het risico te vermijden door God te worden gestraft. Er is in zulke gevallen echter geen relatie met God en geen toewijding om Hem de heerschappij over het eigen leven te geven. Het kan ook zijn dat men bepaalde godsdienstige praktijken en gebruiken volgt omdat dit nu eenmaal hoort bij de gemeenschap en cultuur waar men deel van uit maakt.

Onwetendheid is ook een opening voor een geest van religie. Wanneer mensen niet echt geconfronteerd wordt met de levende God, dan weten zij ook niet beter, en zijn zij vatbaar voor allerlei geesten van religie.

IV. Imitaties van God de Vader

Het belang van God als Vader

God openbaart Zich aan ons in eerste instantie en bovenal als Vader. De rol van God de Vader in Gods relatie met ons is dan ook van uiterst groot belang. De apostel Paulus stelt dat ieder onderdeel van de schepping zijn naam aan God de Vader ontleent (Ef 3: 14,15). Aangezien de naam duidt op identiteit, betekent dit dat ieder deel van de schepping aan God de Vader de identiteit ontleent. Dit geldt in nog sterkere mate voor ons christenen. Het is God de Vader die ons in Christus aanneemt als ervende kinderen. Zijn bevestigende liefde roept Zijn bestemming in ons wakker. Die liefde geeft ons ook het vertrouwen dat wij in Zijn kracht en onder Zijn leiding Zijn roeping voor ons leven gestalte kunnen geven (Ef. 1:3-6; 3:16).

God de Vader leidt ons tevens in de groei naar geestelijke volwassenheid. Hij is een liefhebbende coach die ons uitdaagt en krachtig stimuleert om het beste uit onze roeping te halen, juist ook door moeilijkheden heen (Hebr. 12:5-11). Een persoonlijke intieme relatie met God de Vader is dan ook voor onze identiteit, bestemming en volwassenheid als christenen van centraal belang. Een dergelijke relatie is echter alleen mogelijk als wij een juist

beeld van God de Vader hebben. Religieuze geesten proberen daarom een relatie met God de Vader te verhinderen of te ondermijnen door een vertekend beeld van Hem te schetsen. Hierdoor kunnen wij zijn bevestigende liefde niet ervaren. Ten gevolge hiervan hebben wij dan ook niet de vrijmoedigheid om ons alle zegeningen die Hij voor ons heeft weggelegd volledig toe te eigenen en voor Zijn koninkrijk te gebruiken.

Geestelijke ondermijning van de rol van God de Vader

Religieuze geesten proberen God de Vader af te schilderen als een strenge en veeleisende persoon die heel ver van de mens afstaat. In dit vertekende beeld is de Vader iemand die boos is en streng straft voor ongehoorzaamheid. Het autoritaire gedrag van sommige mannelijke leiders of natuurlijke vaders versterkt dit vertekende beeld van God de Vader nog eens extra. Een dergelijk vertekend beeld van God de Vader leidt ertoe dat mensen angstig en onzeker worden. Zij zijn bang voor God de Vader en blijven in hun hart ook liever ver van Hem vandaan. Deze mensen ontwikkelen gevoelens van afwijzing en perfectionisme. Dit zet de deur voor geesten van afwijzing open. Bij andere mensen resulteert dit vertekende beeld in rebellie tegen elke vorm van gezag en gezagsfiguren. Een dergelijke vertekening van God de Vader vinden wij terug in strenge godsdienstige milieus, met name in protestantse. In nog sterkere mate is dit vertekende beeld. De gelijkenis van de verloren zoon toont hoe onterecht dit beeld van God de Vader is.

Het bijbelbeeld Job geeft een goed voorbeeld van deze vertekening van het karakter van God de Vader. Het voorbeeld betreft de vrienden van Job, die zijn leed ten onrechte toeschreven aan een straf van God voor zijn zonden. Het is heel opvallend dat God om deze reden boos is op de vrienden van Job. In Job 42: 7 lezen wij dat God niet woedend is op Jobs drie vrienden omdat zij kwaad van Job hebben gesproken, maar omdat zij kwaad van God hebben gesproken. Elifaz en zijn twee vrienden hadden ten onrechte God voorgesteld als iemand die altijd maar boos is en op het punt staat straf uit te delen. Ironisch genoeg kunnen wij uit deze passage opmaken dat wij God pas echt boos maken als wij Hem als een alsmaar boze en straffende God voorstellen!

Verwerping en de leer van de uitverkiezing

In strenge protestantse milieus wordt het beeld van God de Vader nog eens extra versterkt door een extreme variant van de leer van de uitverkiezing en predestinatie. Volgens deze extreme variant heeft God sommige mensen tot eeuwig heil verkoren en anderen verkoren tot eeuwige verwerping. Aan deze keus kan de mens niets veranderen. Ook bekering en acceptatie van Jezus als redder garandeert niet dat je door God aanvaardt wordt of bent. Volgens deze extreme leer is de redding door Jezus aan het kruis namelijk alleen maar voor de uitverkorenen bestemd. En of iemand uitverkoren is kan hij alleen te weten komen als hij hier een speciale persoonlijke openbaring over krijgt. Een gelovige die zo'n openbaring niet heeft gehad heeft daarom geen enkele zekerheid van redding.

Deze extreme variant van de predestinatieleer is een instrument van een geest van religie die God de Vader afschildert als een onvoorspelbare God met lievelingetjes en verschoppelingetjes. Volgens dit beeld stuurt Hij vele mensen die dolgraag door Hem aangenomen willen worden, toch zonder mededogen naar de hel. Dit vertekende beeld van God de Vader kan tot grote wanhoop en zwaarmoedigheid leiden kan, en de deur openzetten voor een krachtige geest van verwerping.

De invloed van heidense oppergoden op het beeld van God de Vader

Een vertekend beeld van God de Vader wordt soms ook versterkt door de invloed van oude heidense oppergoden. Zowel de Grieken, de Germanen als de Vikingen kenden autoritaire

mannelijke oppergoden. Onbewust speelt de invloed van deze heidense goden nog een rol in de gedachten van Europeanen en worden kenmerken van deze goden aan God de Vader toegeschreven. Vooral de invloed van de Griekse oppergod Zeus is in de geschiedenis van de christenheid aanzienlijk geweest. Deze god was egoïstisch en wraakzuchtig. Hij gooide een dodelijke bliksem af of wie hem dwarszat of beledigde. Deze dodelijke bliksem werd door het gevleugelde paard Pegasus bij het slachtoffer afgeleverd. Deze wraakzucht van Zeus wordt door velen onbewust en onterecht op God de Vader geprojecteerd, waardoor zij onnodig bang voor Hem zijn.

De onbewuste invloed van oude heidense oppergoden hebben ook invloed op geestelijke leiders. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer leiders absolute macht hebben en geen correctie of sturing door anderen toestaan. Sommige van hen hebben de neiging om vervloekingen uit te spreken over mensen die hen bekritisieren of een samenwerking met hen verbreken. Een dergelijke praktijk heeft meer weg van de opvliegende en wraakzuchtige god Zeus dan van de geduldige, lankmoedige Vader uit de bijbel. Een Zeus geest uit zich ook in misbruik en onderdrukking van volgelingen, vooral als deze tegen vrouwen is gericht.

Onderdrukking van de rol van de Vader

Een andere strategie van de geest van religie bestaat uit de ondermijning van de rol van God de Vader door de introductie van een goddelijke of halfgoddelijke vrouwenfiguur. Deze vrouwenfiguur is doorgaans beïnvloed door allerlei heidense moedergodinnen. Een dergelijke vrouwenfiguur drukt de rol van God de Vader naar de achtergrond. De Mariaverering in de katholieke kerk is hier het grootste voorbeeld van.

De rol van God de Vader kan ook naar de achtergrond worden gedrongen door slechte ervaringen die kinderen hebben van menselijke vaders. Een religieuze geest kan ervaringen met vaders die of geheel afwezig zijn of die zich nauwelijks met de opvoeding en geestelijke ontwikkeling van kinderen bezighouden misbruiken om een beeld te schetsen van een afwezige en onverschillige God de Vader te schetsen. Hierdoor kunnen mensen moeite hebben om God de Vader te ervaren als een Vader die dichtbij is en echt om ons geeft. Het resultaat is dat gelovigen onzeker en onvolwassen blijven, en op allerlei andere manieren naar bevestiging zoeken. Hierdoor bloeien zij niet echt op in Gods roeping voor hun leven.

V. Imitaties van Christus

Het mysterie van de vleeswording

Van alle imitaties van de personen van God noemt de bijbel de imitatie van Christus het meest nadrukkelijk. De reden hiervoor is dat wij alleen via Christus tot God komen. Als de duivel ons kan misleiden met een demonische namaak Christus, dan houdt hij ons dus met succes ook van een relatie met de Vader af (1 Joh. 2:23). Johannes noemt als een belangrijke strategie van een antichrist geest de ontkenning van de vleeswording van Christus (1 Joh. 2:18-22; 2 Joh:7). Dit is niet zo vreemd. Het feit dat Jezus zowel geheel God is als geheel mens is een groot mysterie die voor ons moeilijk helemaal is te vatten. Door de geschiedenis heen hebben theologen zich op dit mysterie stuk gebeten. De duivel zaait daarom verwarring via valse ideeën over Christus die of Christus' goddelijkheid of Zijn menselijkheid onrecht aan doen.

Ontkenning dat Jezus God is

Vele religies eren Jezus als een speciale verlichte of gezegende persoon. Desondanks wordt nadrukkelijk ontkend dat Hij de Zoon van God en de enige weg tot redding is. De Islam is

hier een goed voorbeeld van. Jezus, Isa genaamd, wordt wel geëerd als een speciale profeet. Maar de Islam ontkent nadrukkelijk dat Hij Gods zoon is. De ontkenning van de godheid van Christus is een bekend kenmerk van sekten die zich van christelijke kerken hebben afgesplitst. Het bekendste voorbeeld in de westerse wereld zijn de Jehovah getuigen. Ook in het liberale christendom wordt de godheid van Jezus ontkend. Jezus geldt dan nog slechts als een inspirerend moreel voorbeeld of rolmodel.

Ontkenning dat Christus mens is

Er zijn ook religieuze geesten die Christus vooral zien als een goddelijk wezen of principe, en die Zijn menselijkheid ontkennen. Sommige oude ketterse stromingen beschouwden Christus als een speciale goddelijke zalving. Deze zalving rustte een tijdje op de mens Jezus, maar vormde nooit een echte eenheid met Hem. Na Jezus' dood bleef deze zalving los van Jezus voortbestaan. Soortgelijke ideeën zijn ook terug te vinden in het huidige New age denken. Christus wordt dan gezien als een soort bovennatuurlijke staat van geestelijke verlichting die Jezus ooit bereikte, maar die niet tot hem beperkt blijft. Ieder ander mens kan op zijn of haar manier deze verlichting ook bereiken.

Menselijke instrumenten van een namaak Christus geest

Geesten die Christus imiteren maken ook gebruik van speciale menselijke instrumenten. Dit zijn valse profeten en redders die pretenderen in Zijn naam te komen (Matteüs 24:24). Het gaat hier om mensen met een hypnotiserende persoonlijkheid en/of bediening met krachten en wonderen die zich als een speciaal werktuig van God zien of voordoen. Sommigen presenteren zich als een nieuwe Christus. De meeste valse profeten of christussen dienen echter in naam Christus, maar hun bediening is sterk op henzelf gericht. Hierdoor ontvangen zijzelf het merendeel van de eer voor de wonderen en zegeningen van hun bediening, en wordt Christus feitelijk naar de achtergrond gedreven. Volgelingen van deze valse profeten of christussen raken zo sterk persoonlijk aan hen gebonden dat zij in feite nauwelijks nog onderscheid meer ervaren tussen de bediening van deze profeet en Christus Zelf. Ook maken deze profeten of christussen hun volgelingen sterk van hun persoon en zalving afhankelijk in plaats van dat zij de volgelingen leiden tot geestelijke volwassenheid.

Krachten en vruchten van valse profeten

Valse profeten kunnen een echte zalving van de Heer hebben maar deze voor eigen glorie misbruiken (Mattheüs 7:15-20). Maar valse profeten kunnen voor hun wonderen en tekenen ook putten uit een demonische namaakbron. In dat geval zijn er behalve religieuze geesten die Christus imiteren ook geesten werkzaam die het werk van de Heilige Geest imiteren. Hier ga ik in de volgende sectie verder op in.

De bijbel laat zien dat demonische geesten op één punt niet in staat zijn om Christus geloofwaardig te imiteren. Zij kunnen het karakter van Jezus niet namaken. Daarom staat er ook dat wij de valse profeten aan hun vruchten zullen kennen. Demonen kunnen de vruchten van de Heilige Geest, die het karakter van Jezus weerspiegelen, namelijk niet echt goed imiteren. Vooral nederigheid, zachtmoedigheid en bescheidenheid zijn belangrijke kenmerken van Jezus die in echte profeten ook te herkennen zijn, maar in valse profeten niet (Mattheus 7:21-23).

Onbijbelse voorstellingen van Christus

Een geest van een namaak christus kan echter ook christenen beïnvloeden die een persoonlijke intieme relatie met Christus zoeken. Dit gebeurt als wij een relatie met Christus

willen opbouwen zonder dat ons beeld van Christus wordt gevoed, gestuurd en gecorrigeerd door de bijbel. In de tien geboden staat onder meer dat wij geen gesneden beeld moeten maken en daarvoor niet moeten neerknielen (Exodus 20:4). Een tamelijk algemene uitleg hiervan is dat dit verbod dieper gaat dan een verbod op afgodsbeelden. Dit verbod betekent ook dat wij ons geen beeld van God moeten vormen volgens onze eigen wensen, gedachten en fantasie. Wanneer wij dit wel doen vervallen wij feitelijk in afgoderij, omdat wij een verkeerd beeld van God aanbidden.

Voor onze relatie met Christus geldt hetzelfde. Wij dienen geen beeld op te bouwen van Christus volgens onze eigen verlangens en gedachten. Wij kunnen alleen een levende relatie met Christus Zelf hebben als wij in deze relatie de bijbelse openbaring als uitgangspunt en richtsnoer hanteren. Ook dient ons beeld van Christus niet slechts te worden gebaseerd op onze eigen ervaringen. Alleen samen met andere gelovigen zijn wij in staat om Christus helemaal te leren kennen (Ef 3:18,19) Als wij een relatie hebben met een beeld van Jezus dat gebaseerd is op persoonlijke dromen en verlangens, dan kunnen wij de poort openen voor de werking van een demonische geest van religie die net doet of hij Jezus is.

VI. Imitaties van de het werk van de Heilige Geest

Leugen en verdraaiing

Religieuze geesten die de Heilige Geest imiteren zijn zo actueel in de gemeente van Christus dat ik hier op in zal gaan in een apart artikel. Maar in dit artikel zal ik in het kort enkele hoofdpunten aanstippen. De bijbel stelt dat de Heilige Geest de geest der waarheid is. Daarentegen is de duivel de ‘vader van de leugen’ (Joh. 8:44). Religieuze geesten die het werk van de Heilige Geest imiteren zijn leugengeesten die net doen of zij geesten van de waarheid zijn. Leugengeesten geven ons niet altijd informatie die feitelijk volstrekt onjuist is. Integendeel, zij geven informatie die feitelijk gedeeltelijk wel klopt, en soms zelfs geheel juist lijkt. Maar zij verdraaien de waarheid, waardoor informatie die misschien gedeeltelijk klopt in een onjuist daglicht komen te staan.

Deze leugengeesten proberen ofwel de stem van de Heilige Geest te imiteren ofwel Zijn kracht. In het eerste geval spreken wij dan van geesten van valse profetie, in het tweede geval van charismatische hekserij of toverij.

Geesten van veroordeling en vals zondebesef

Een belangrijke taak van de Heilige Geest is om de wereld te overtuigen van zonde (Joh. 16:8). De overtuiging van de zonde door de Heilige Geest is echter op zich nog geen veroordeling. De Heilige Geest wil berouw en bekering in mensen werken, waardoor zij ook echt bevrijd worden van de last van de zonde. De waarheid maakt vrij, en de Heilige Geest, de Geest der waarheid, speelt hier een sleutelrol in (Joh. 8:32). Er zijn leugengeesten actief die gelovigen ook van zonde proberen te overtuigen. Het doel hiervan is echter niet om hen van die zonden vrij te maken, maar juist om hen een diep gevoel van veroordeling te geven. Hierdoor raken zij hun blijmoedigheid en vrijmoedigheid kwijt. Dit opent de deur weer voor een ‘geest van zwaarte’ en hopeloosheid.

De zonden waar deze leugengeesten de aandacht op vestigen zijn soms inderdaad gebeurd, maar vaak ook sterk overdreven, en soms zelfs geheel onjuist. Ook rakelen leugengeesten oude zonden weer op waar de gelovige al vergeving voor heeft gevraagd, en fluisteren zij hen in dat God hen toch niet wil vergeven. Ook vertellen sommige leugengeesten tegen gelovigen dat zij de ‘zonde tegen de Heilige Geest’ hebben begaan. Dergelijke leugengeesten zijn sterk aanwezig in strenge protestantse kringen, maar ook evangelische en charismatische christenen kunnen hierdoor worden aangevallen. Het is

belangrijk om dergelijke leugengeesten te weerstaan. Elke stem die ons van een zonde beschuldigt en die luid of agressief klinkt, en die ons een zwaar, depressief en uitzichtloos gevoel geeft, is niet van God.

Valse openbaring en profetie

De Heilige Geest geeft ons openbaring en profetie. Door de gehele bijbel heen zien wij dat er religieuze leugengeesten zijn die dit werk van de Heilige Geest proberen na te maken. In onze tijd is dit niet anders. Het komt bijvoorbeeld regelmatig voor dat leugengeesten gelovigen namaak leiding geven. In dat geval verleiden zij christenen om drastische beslissingen te nemen die grote problemen veroorzaken, zonder dat de Heer dit van hen vraagt. Zo is menig christen in nood gekomen omdat een leugengeest hem vertelde zijn huis te verkopen en baan op te zeggen. Anderen verlaten zelfs hun gezin en plegen onder ‘leiding’ van zulk een geest echtbreuk met een partner die zogenaamd geestelijker is dan de voormalige huwelijkspartner.

Religieuze geesten van profetie zijn in feite waarzeggende geesten die zich voor doen als de stem van de Heilige Geest. De bijbel toont dat valse profetie gekoppeld is aan een geest van Izebel (Openbaring 2:20). Geesten van valse profetie kunnen feitelijk gedeeltelijk of zelfs geheel juiste informatie geven. Zij doen of zij namens God spreken, maar werpen echter een demonische belemmering op voor Gods plannen met ons leven.

Poorten van valse openbaring en profetie

Christenen reinigen zich soms onvoldoende van de demonische invloed van waarzeggende geesten uit hun eigen leven voor hun bekering of hun voorgeslacht. Deze waarzeggende geesten blijven hen dan na hun bekering beïnvloeden, maar nemen een religieuze dekmantel aan van openbaring en profetie van de Heilige Geest. Totale reiniging van elke occulte belasting is voor een christen dan ook een absoluut vereiste. Dat geldt nog extra voor mensen met een speciale profetische roeping. Geesten van valse openbaring en profetie kunnen in ons ook een opening krijgen in ons wanneer wij ons onder de bediening stellen van valse profeten.

Dergelijke geesten kunnen ook gemakkelijk toegang krijgen tot christenen die mentaal of emotioneel onstabiel zijn, of geestelijk ambitieus, bitter of verwond. Een leugengeest fluistert hen dan eerst in dat zij een speciale profetische roeping hebben. Gezien hun ambitie of verwonding zijn deze typen gelovigen vatbaar voor dergelijke suggesties. Vervolgens gebruikt de leugengeest deze toegangspoort om namaak openbaring te geven. Dergelijke typen gelovigen zijn niet geneigd om deze ‘openbaring’ voldoende te toetsen omdat zijzelf van hun speciale profetische zalving overtuigd zijn. Leugengeesten kunnen verdere toegang tot ons krijgen wanneer wij menen dat onze profetische zalving dusdanig sterk en zuiver is dat onze profetie eigenlijk niet meer getoetst hoeft te worden.

Imitatie van de kracht van de Heilige Geest

Zoals er leugengeesten zijn die zich als een geest van profetie kan voordoen, zo bestaan er ook leugengeesten die de kracht van de Heilige Geest imiteren. Dit zijn geesten van toverij of hekserij in een charismatisch jasje. De brieven van Paulus noemen toverij een werk van het vlees (Galaten 5:20). Deze werken openen de poort voor demonen van hekserij of toverij, waarbij iemand vanuit een onzuivere bron geestelijke kracht gebruikt.

Eén van de manieren waarop deze religieuze geesten zich manifesteren is via lichamelijke manifestaties. Het is bekend dat christenen onder de invloed van de kracht van God heftige lichamelijke reacties kunnen hebben, zoals vallen en schudden (zelf ben ik wel eens enkele malen een paar meter weggeslingerd). Maar heftige lichamelijke reacties kunnen ook worden veroorzaakt door demonen in christenen, die zich door de aanwezigheid van Gods kracht bedreigd voelen. Een religieuze geest probeert mensen er echter van te

overtuigen dat deze manifestaties de zalving van de Heilige Geest zijn. Door deze truc worden de demonen ongemoeid gelaten in plaats van dat die christenen hiervan worden bevrijd.

Omdat sommige christenen heftige lichamelijke manifestaties als een bewijs zien van de zalving van de Heilige Geest, gaan zij deze manifestaties bewust of onbewust zelf opwekken. De volgende fase is dat deze misvatting een poort opent voor religieuze hekserij geesten die dergelijke lichamelijke manifestaties in deze gelovigen gaan opwekken.

Er zijn ook bedieningen of bewegingen die vanuit een geest van hekserij of toverij tekenen en krachten doen. Een religieuze geest pretendeert echter dat deze van de Heilige Geest komen. Vele van de valse profeten en christussen waar de bijbel tegen waarschuwt werken vanuit een dergelijke namaakzalving.

Religieuze hekserij geesten in het gebed

Eén van de gebieden waar charismatische hekserij veel voorkomt is de voorbede. De Heilige Geest kan ons in intens en vurig gebed leiden, waar onze gehele geest ziel en lichaam bij zijn betrokken. Helaas imiteren vele christenen het vuur van de Heilige Geest, door te denken dat lange en luide gebeden, gepaard met heftige bewegingen, op zich al een garantie zijn voor gebedsverhoring. Dergelijk gebed is echter vleselijke toverij die de poort kan openzetten voor een demonische namaakzalving. Ook gebeden waarin wij heel agressief concrete zegeningen claimen, zoals een bepaald gebouw som geld, verworden tot toverij als de Heer deze zegeningen niet echt heeft beloofd. Dit opent de deur voor een religieuze geest van toverij.

Charismatische hekserij kan zich ook uiten via vervloekende gebeden. Dit zijn waarin wij de Heer vragen om iemand te straffen of onder strenge discipline te zetten. Dergelijke gebeden zijn in feite een vorm van zwarte magie. De bijbel zegt dat wij moeten zegenen en niet vervloeken. Dit geldt ook voor gebed (Rom. 12:14). Ook sturende gebeden zijn hekserij gebeden. Sturende gebeden zijn gebeden waarin wij de Heer vragen anderen te overtuigen van wat wij zelf vinden dat zij moeten doen. Vooral leiders kunnen het doelwit zijn van dergelijke gebeden, bijvoorbeeld als hun gemeenteleden de Heer gaan vragen de leiders te overtuigen van het eigen gelijk van de voorbidders en van het 'ongelijk' van de leiders.

Poorten van religieuze geesten van hekserij

Zoals gezegd kunnen waarzeggende geesten waar een gelovige nog niet van is bevrijd een dekmantel van valse profetie kunnen aannemen. Op dezelfde manier kunnen geesten van hekserij waar een gelovige nog niet van is bevrijd via een religieuze geest een dekmantel aannemen van de kracht van de Heilige Geest. Verder is het belangrijk dat wij onze wil ook bij het kruis leggen. Vele gelovigen willen ten diepste nog steeds ten koste van alles hun eigen zin doordrijven, zelfs bij God. Deze wens uit zich dan weer in hekserij gebeden.

Religieuze geesten die de kracht van de Heilige Geest imiteren kunnen echter ook op binnenkomen vanwege een honger naar geestelijke kracht. Vele gelovigen hebben een intens verlangen naar de krachtige werking van de Heilige Geest en willen tekenen en wonderen zien. Dergelijk verlangen is op zich heel terecht. De Heilige Geest is echter niet alleen een Geest van kracht, maar Hij is er vooral op gericht om Jezus Christus te verhogen. Als wij te sterk op Gods kracht zijn gericht vanuit persoonlijke ambitie of sensatiezucht, ten koste van onze overige relatie met God, dan openen wij de poort voor misleidende geesten die Gods kracht proberen te imiteren.

Tot slot is de invloed van bedieningen die geheel en gedeeltelijk onder invloed staan van demonische imitaties van het werk van de Heilige Geest ook een belangrijke toegangspoort voor religieuze geesten van hekserij en toverij.

Onderscheid van religieuze geesten van valse profetie en hekserij

Om te beginnen is het belangrijk dat wij begrijpen dat God echt van ons vraagt dat wij geestesuitingen en profetie toetsen. Sommige christenen munten helaas uit door goedgelovigheid en naïviteit. Zij nemen toetsing nauwelijks serieus of denken zelfs dat dit de Heilige Geest bedroeft.

Een belangrijke maatstaf bij toetsing is of een geestesuiting of profetie in strijd is met de bijbel of het karakter van God. Dit geldt niet alleen voor de inhoud, maar ook voor de toon. De stem van de Heer heeft autoriteit, en scheidt orde, helderheid en vrede in ons denken en doen (Fil. 4:7). Gods stem kan correctie brengen, maar bevestigt ook dat een nieuw begin altijd mogelijk is. De stem van de vijand is doorgaans luid, opdringerig, dwingend, en scheidt juist verwarring. Ook veroorzaken leugengeesten vaak een bepaalde zwaarte in ons denken en gevoel, en scheppen zij een diepe onrust en soms ook wanhoop. Deze negatieve effecten vinden wij niet alleen bij valse profetie maar ook bij invloed van charismatische hekserij.

Een ander criterium is of de profetie of de tekenen van kracht God eer geven, of dat de aandacht vooral gaat naar de mens door wie deze profetie of tekenen plaatsvinden.

Geestelijk onderscheid is ook een zalving en gave van de Heilige Geest. Net als andere onderdelen van het christelijke leven groeien wij hierin naarmate wij ons hier meer in oefenen.

VII. Bevrijding van de geest van religie

Bekering van openingen

Bevrijding van een geest van religie heeft grote overeenkomsten met de bevrijding van andere demonische geesten. Om te beginnen moeten wij ons bekeren van de zonden die openingen hebben gegeven voor deze geest. Die openingen kunnen onder meer bestaan uit trots, angst, onwetendheid, betrokkenheid bij antichristelijke sekten. Het is belangrijk om zo concreet mogelijk te zijn. Met andere woorden, belijd bijvoorbeeld trots niet op een vage en algemene manier, maar heel concreet, zoals trots over de eigen kerkelijke traditie, de eigen inzichten, e.d. Vervolgens is over het algemeen ook bevrijding nodig, ook al verschilt de mate waarin iemand door geesten van religie wordt beïnvloed, van persoon tot persoon. De trotse varianten van de geest van religie zijn doorgaans verbonden aan geesten van weerspanning, ongezeglijkheid en rebellie. De religieuze mens meent ten diepste namelijk alles zelfs beter te weten dan God.

Enkele opmerkingen over de bevrijding van valse godsdienstigheid

Het is zowel onze ervaring als die van doorgewinterde specialisten in de bevrijding dat geesten van religie zich bij bevrijding vaak in het hoofd manifesteren. Deze uiten zich in verwarring, een zwaar gevoel of in een soort mist. Dit heeft te maken met het feit dat religieuze geesten de menselijke gedachten proberen te beheersen en met godsdienstige verdraaiingen van Gods waarheid proberen te misleiden. Ook verheffen dergelijke geesten het eigen verstand van de religieuze mens boven de Heilige Geest die in alle waarheid leidt.

Geesten van trots en weerspanning die met geesten van religie samenhangen veroorzaken bij bevrijding vaak lichamelijke manifestaties in de nek, hals, schouders en bovenrug, zoals stijfheid en ongecontroleerde bewegingen. Dergelijke geesten kunnen ook gepaard gaan met geesten van dood, zwaarte, depressie, droefheid, boosheid en zelfs moord. Ook spotgeesten komen regelmatig voor, en geesten van roddel en vals oordeel. De spotgeesten kunnen zich ook heel laatdunkend richten op de mensen die bij de bevrijding

assisteren.

Geesten van charismatische hekserij en waarzeggerij hebben vaak het effect van een slang die doorgaans vanuit de onderrug komt. Ook een sterke druk op het voorhoofd voorkomen, vooral als er sprake is van valse visuele openbaring (dromen en visioenen).

Bevrijding van valse profetie en charismatische hekserij

Bij valse profetie en charismatische hekserij is het belangrijk dat wij eerlijk vragen aan de Heer in hoeverre wij ons hier zelf aan schuldig hebben gemaakt. Bekering en schuldbelijdenis zijn dan nodig. Wanneer iemand passief of actief betrokken is geweest bij charismatische hekserij of valse profetie is altijd bevrijding nodig, hoewel de mate waarin mensen op dit punt gebonden zijn geraakt verschilt van persoon tot persoon. Verder moeten wij ons hart zuiveren. Vooral ambitie, honger naar status en macht, bitterheid, wrok en verwerping moeten worden aangepakt via bekering, innerlijke genezing en bevrijding. Tevens dienen alle erfelijke belasting op het gebied van hekserij en waarzeggerij te worden verwijderd.

Indien men onder een bediening van autoritaire leiders of valse profeten heeft gestaan, dan dient ook de ‘zielenband’ met deze personen te worden doorgesneden. De band met deze personen is namelijk een kanaal van charismatische hekserij en andere geesten van religie.

Waarom bevrijding van de geest van religie soms lastig is

Bevrijding van religieuze geesten is vaak lastiger dan bevrijding van demonen van occultisme. Dit heeft te maken met het feit dat de toegangspoort van deze geesten tegelijkertijd blokkades oprichten voor de bevrijding. De angst die soms de toegangspoort is voor een religieuze geest roept vaak ook angst op voor bevrijding zelf. Door deze angst staan mensen soms niet open voor bevrijding. Trots kan iemand inspireren te geloven dat hij helemaal geen bevrijding nodig heeft. Bovendien zijn religieuze geesten tamelijk vergroeid met het denken van degenen die door deze geesten worden beheerst. Deze geesten zullen tijdens de bevrijding voortdurend gedachten scheppen in de persoon die de bevrijding ondergaat, en hem vertellen deze persoon waarom de bevrijding onzinnig of onnodig is.

Religieuze geesten en het voorgeslacht

Net als andere demonen kunnen religieuze geesten ook worden doorgegeven vanuit het voorgeslacht. Mensen die voorouders hebben die in bevindelijke of zwarte kousen protestantisme of wettische vormen van godsdienst, lopen een zeer grote kans door dergelijke religieuze geesten te zijn besmet, ook als zij hier zelf geen actief deel aan hebben gehad.

Hetzelfde geldt voor mensen met katholieke voorouders. Vrijwel altijd is er een sprake met een verbond met Maria en eventueel diverse heiligen. Ook de eerste communie van katholieke kinderen gaat gepaard met een feitelijke verbondssluiting met Maria. Op deze manier worden poorten geopend voor geesten van waarzeggerij en hekserij, en andere demonen die vallen in het domein van de hemelkoningin. Zonder gerichte bevrijding zullen deze ‘familiegeesten’ onder een andere dekmantel in ons geestelijk leven terugkomen.

Enkele tips voor blijvende vrijheid

De volgende factoren zijn onder meer belangrijk voor het vrij blijven van demonische namaak. De eerste factor betreft een groei in volwassenheid. Hier onder valt ook groei van beheersing over de eigen geest en van de eigen emoties en fantasie; een groei in geestelijk onderscheid, groei in kennis van de bijbel. Ook moeten wij waken voor trots en overmatige ambitie. Dit houdt in de praktijk ook in dat wij ons door andere, volwassen christenen laten corrigeren. Als wij ons niet door andere gelovigen laten corrigeren, dan zullen wij ons ook

niet onderwerpen aan de correctie door de Heer.

Wij dienen ons beeld van God te vormen op basis van de bijbel. Mediteer op bijbelgedeelten die over God de Vader gaan, over het karakter van Jezus, en over het gehele werk van de Heilige Geest. Mediteer ook over alle bijbelgedeelten die gaan over Gods vrijspraak voor ons en over het leven door de Heilige Geest. Boeken van andere christenen over deze onderwerpen zijn hierbij nuttige hulpmiddelen. Verder dienen wij een levende relatie te ontwikkelen met de Heer in gebed, en Hem voortdurend te vragen ons te vervullen met de Heilige Geest. Tot slot, Paulus zei tegen de Galaten dat zij zich niet opnieuw een slavenjuk moesten laten opleggen (Galaten 5:1). Vraag de Heer om je alert te maken voor de valkuilen van de geesten van religie die je opnieuw een slavenjuk willen opleggen. Oefen je in het weerstaan van de aanval van religieuze geesten en zij zullen van je wijken (Jac. 4:7).

Geestelijke leiders en bevrijding

Tot slot nog iets over de relatie tussen de geest van religie en geestelijke leiders. Omdat leiders nu eenmaal extra invloed hebben, zullen geesten van religie ook proberen hen te beïnvloeden. De bevrijding van geestelijke leiders is doorgaans extra lastig. Dit geldt zeker bij de bevrijding van geesten van religie. Geestelijke leiders moeten nog eens een extra geestelijke barrière van trots overwinnen om te erkennen dat zij ook dergelijke bevrijding nodig hebben, en niet alleen hun ‘volgelingen’. Bovendien kunnen leiders angst hebben dat hun gezag wordt ondermijnd als publiekelijk blijkt dat zij last hebben van demonen.

Bevrijding van geestelijke leiders, waaronder van religieuze geesten, is echter een topprioriteit. Demonische bindingen in leiders hebben namelijk een extra negatieve invloed op de geestelijke ontwikkeling van hun gemeente of bediening. Aan de andere kant zal de bereidheid van geestelijke leiders om bevrijding te ondergaan een extra stimulans zijn voor andere gelovigen om dit ook te ondergaan. Verder zal een leider die bevrijd is van demonische bindingen een zuiver en effectief kanaal kunnen zijn voor Gods zegen in hun bediening of gemeente, en zelfs in heel het land.

VIII. Samenvatting en slotwoord

In dit artikel ben ik ingegaan op de geest van religie. Ik heb voorbeelden besproken van religieuze geesten die mensen inspireren tot een godsdienstigheid die onrecht doet aan het kruis van Christus. Hieronder vallen wetticisme, dogmatisme, vals humanisme, traditionalisme en formalisme. Verder zijn geesten van religie besproken die het werk van God proberen te imiteren. Sommige van hen richten zich vooral op het ondermijnen van de rol van God de Vader, andere op het imiteren van Christus, en weer andere op het imiteren van de stem of de kracht van de Heilige Geest. Ik ben ingegaan op de toegangspoorten van dergelijke geesten, en heb daarna besproken hoe wij ons van deze geesten kunnen (laten) bevrijden en hoe wij vrij kunnen blijven.

Wij leven in een tijd waarin God Zelf heel nadrukkelijk een intieme relatie met ons op wil bouwen. Ook wil Hij met Zijn kracht in onze levens en ons land doorbreken. Dit is dan ook een tijd waarin religieuze geesten extra hun best zullen doen om de Heer en ons via imitatie godsdienstigheid dwars te zitten. Laten wij alle belemmeringen en vervuilingen van deze demonische geesten afwerpen, en zo in de volle vrijheid van een levende relatie met de levende God te wandelen.